

Oppivaverkoston lausunto

Mika Penttilä

3.3.2021

OULU

Oulu Capital
of Northern
Scandinavia

Oppiva verkosto

OPPIVA-verkosto on 32 kunnan verkosto, jossa kehitämme yhdessä opetusta, oppimista, suomalaista koulua ja varhaiskasvatusta valtakunnallisesti. Työ syventää käynnissä olevaa muutosta, jossa toimintakulttuurin ytimessä ovat oppilaan oma tapa oppia, oppimisen laatu ja koulutuksen tasa-arvo.

Sivistyspalvelut sote-uudistuksessa

- Sivistyspalvelut tulevat olemaan jatkossa kuntien keskeisiä palveluja elinvoiman, yhdyskunta- ja ympäristöpalvelujen kanssa.
- Sote-uudistuksen yksi keskeinen onnistumisen edellytys suhteessa sivistyskuntaan on palvelujen integraatio sivistyspalveluiden ja sote-palveluiden välillä
- Yhdyspintayhteistyöhön ohjaavista rakenteista ei lakiehdotuksessa ole tarkempia säädöksiä, mikä mahdollistaa alueelliset ja paikalliset ratkaisut.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Uudistuksella tavoitellaan sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisuutta, palvelujen paranemista ja hyvinvointierojen kaventumista. Nämä tavoitteet edellyttävät myös kuntien **järjestämisvastuulle** jäävien palvelujen sekä niiden rahoituksen turvaamista, jotta tavoitteeseen olisi mahdollista päästä. Samaan aikaan väestö ikääntyy ja palvelukysyntä kasvaa ja monipuolistuu, kun julkinen talous heikkenee.

Terveys- ja hyvinvointierot syntyvät useiden tekijöiden vaikutuksesta ja uudistuksen tavoitteita edistävät ensisijaisesti riittävä rahoitus ja palveluiden sisällöllinen kehittäminen. Väestön hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen ei ole mahdollista pelkästään lainsäädännön keinoin ja julkisen sektorin toimenpitein, vaan se **edellyttää ihmisten omaehtoista toimintaa sekä yhteistyötä paikallisesti myös kolmannen sektorin toimijoiden sekä yritysten kanssa.**

Erittäin tärkeä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistehtävä jakautuu uudessa tilanteessa kahdelle toimijalle kunnille ja hyvinvointialueelle. Ehdotettujen velvoitteiden, kuten esim. **hyvinvointikertomusten laatimisen** lisäksi huomiota tulee kiinnittää muun ohella työnjaon kehittämiseen ns. matalan kynnyksen palveluissa ja työllistämistoimissa.

Liikunnan tulee olla keskeinen osa ennaltaehkäisevää terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, sairauksien hoitoa ja kuntoutusta. Soteuudistuksessa tulee varmistaa elintapaohjauksen ja liikuntaneuvonnan palveluketjujen saumattomuus hyvinvointialueiden ja kuntien välillä sekä koulu- ja terveydenhuollon yhteys kunnan palveluihin ja palvelujärjestelmiin.

Kulttuurisen hyvinvointityön merkitys myös kasvaa.

**Yhteiset tavoitteet ja
ehyät palvelukokonaisuudet**

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävistä säätäminen jättää kunnallisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen puolelle jäsentymättömän, pirstaleisen tehtäväkokonaisuuden, jossa työnjako ja toimivaltarajat ovat epäselvät ja osin päällekkäiset. **Toimijoiden tulisi voida lainsäädännön perusteella hahmottaa oman toimivaltansa rajat ja yhteistyövelvoitteet ja nyt näin ei monilta osin ole tapahtumassa,** mikä voi johtaa merkittäviin ongelmiin lainsäädännön toimeenpanossa, resurssien kohdentamisessa ja tavoiteltujen vaikutusten saavuttamisessa.

Täysin keskeistä on se, että hyvinvointialueella ja peruskunnalla on yhteiset tavoitteet, prosessit ja vastuut sekä roolit. Nämä tulee olla myös selkeästi kuvattuna, jotta toimivuutta voidaan arvioida ja kehittää edelleen.

Hyvinvointia
lähellä perhettä

Rahoituksen riittävyys

Uudistuksen arvioidaan hallituksen esityksenkin mukaan heikentävän julkista taloutta aina vuoteen 2030 saakka. Julkinen talous on uudistuksen toteuduttua kunta-, hyvinvointialue- ja valtiontalouden muodostama kokonaisuus, jossa yhteen osaan tehdyt muutokset heijastuvat muihin toimijoihin. **Kuntatalouden tarkastelu on ollut toissijainen uudistuksen yhteydessä.** Hyvinvointialueiden kustannukset katetaan käytännössä täysin leikkaamalla kuntataloutta. Kunnan taloutta ja sen muutosta on valmistelussa tarkasteltu ns. tasapainotilalla. Kyseinen tarkastelu ei paljasta talouden epätasapainoa erityisesti kasvavien kuntien osalta. Vuosikatteella täytyisi kyetä kattamaan poistojen määrää suurempi osa investointikustannuksista.

Tietojohtaminen

Sosiaali- ja terveystoimen kokonaisuudistuspaketissa kunnalla olisi **jatkossakin vastuu asukkaistensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä ja ympäristöterveydenhuollosta.**

Ilman mahdollisuutta saada näiden velvoitteiden vaatimia **tietoja suoraan hyvinvointialueelta**, ei kunnalla voi olla tosiasiallista mahdollisuutta toteuttaa tällä laissa asetettua velvoitetta.

Vaikutusten arviointi

Soteuudistuksen vaikutusten arviointi on tässä vaiheessa hyvinvointialue- ja kuntatasolla mahdotonta. **Esitettyjen vaikutus arviointien lisäksi tulisi käyttää valtion rahoittamaa monitieteistä kansallista ja kansainvälistä tutkimusta**, jossa erityinen huomio tulee kiinnittää uudistuksen tavoitteiden toteutumisen seurantaan ja vaikuttavuuteen sekä yleensä tiedon luotettavuuteen ja sen läpinäkyvyyteen.

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muutokset mm. aktivointisuunnittelua ja monialaista työllistymissuunnitelmaa koskien **jättävät huomioimatta kunnille jääviä työllisyyden hoidon tehtäviä ja niiden nykyistä järjestämistapaa** (ml. työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu TYP, joka on lainsäädännössä asetettu kunnan tehtäväksi). Lakiin esitetyt pelkät **tekniset korjaukset eivät ole riittäviä**, vaan lainsäädännöt tulisi uudistaa sisällöllisesti kokonaisuudessaan uuden palvelurakenteen kanssa yhteensopivaksi.

Lisäksi tulisi huomioida kunnallisen työpajatoiminnan jatkuvuutta koskevat riskit. Mikäli valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä poistuu, työpajat voivat menettää toimintaedellytyksensä ja asiakkaat tarpeisiin vastaavat palvelut. Sote-uudistus on ristiriidassa tästä näkökulmasta myös oppivelvollisuuden laajentamisen kanssa. **Työpajatoiminta on ollut mahdollisuus hyödyntää toimintaa osana yksilöllistä oppimis- ja koulutuspolkua.** Rahoituksen heikkeneminen aiheuttaa myös alueellista eriarvoisuutta.

Psykologi- ja kuraattoripalvelut
kuuluvat sivistystoimeen

- Työn painopiste siirtyy yhteisöllisestä ja ehkäisevästä työstä korjaavaan yksilötyöhön
- Yhteistyö kuntien sivistystoimen ja opetushenkilöstön kanssa.
- Työvoiman saatavuus on vaarassa heikentyä
- Esitys ei ratkaise kaikkia niitä ongelmia, joita sen uskotaan ratkaisevan
- Jo sote-kuntayhtymissä järjestettävät koulukuraattori- ja psykologipalvelut ja näiden jatko

Kiitos
mielenkiinnosta!

OULU

Oulu Capital
of Northern
Scandinavia

